

Događaj	<i>Odgovornost i nezavisnost u procesuiranju krivičnih djela korupcije i organizovanog kriminala</i>
Mjesto	Sarajevo
Datum	21. oktobar 2022. godine

ZAKLJUČCI

Proaktivne tužilačke istrage

- *Od tužilaštava se očekuje da, na osnovu procesne uloge koju imaju u sistemu krivičnopravne zaštite, proaktivno pristupaju provođenju istraga u pogledu otkrivanja krivičnog djela i počinitelaca krivičnih djela organizovanog kriminala i korupcije, naročito korupcije srednjeg i visokog nivoa.*
- *S tim u vezi, neophodno je odlučno odstupiti od učestale prakse otvaranja istraga isključivo na osnovu prijava o počinjenom krivičnom djelu. Tužitelji moraju uspostaviti strategiju ispitivanja drugih vrsta navoda o počinjenju krivičnog djela, kroz medije, revizorske izvještaje itd.*
- *Neophodno je u identifikovanim područjima visokog rizika za korupciju na visokom nivou, kao što su javne nabavke, imenovanje državnih službenika i izborni proces, angažovati kapacitete za sistemsko prikupljanje svih dostupnih podataka, s ciljem formiranja predmeta i podizanja optužnice.*

Standard prihvatljivosti i zakonitosti dokaza

- *Nedosljednost i česta promjena praksi u pogledu tumačenja i utvrđivanja standarda prihvatljivosti i zakonitosti dokaza u predmetima procesuiranja krivičnih djela organizovanog kriminala i korupcije dovodi do nesigurnosti u postupanju tužilaštava i agencija za provođenje zakona.*
- *Od sudova se očekuje da na kolegijumu predsjednika suda, stručnom kolegijumu ili drugom adekvatnom forumu unutar suda, kontinuirano harmonizuju praksu u pogledu standarda prihvatljivosti i zakonitosti dokaza.*

- *Potrebno je intenzivirati rad panela za usklađivanje sudske prakse, te povećanje strateške koordinacije sudova, tužilaštava i advokatske zajednice u pogledu harmonizovanja i povećanja dosljednosti tumačenja pitanja prihvatljivosti i zakonitosti dokaza od strane sudova.*

Kvalitet optužnica

- *Potrebno je koristiti iskustva i dobre prakse u pogledu pregledanja formalnog sadržaja i kvaliteta svih optužnica za krivična djela organizovanog kriminala i korupcije od strane glavnih tužilaca, kako bi se osigurao kvalitet optužnica.*
- *Prakse tužilaštava je neophodno uskladiti sa Smjernicama za izradu optužnica u predmetima korupcije, kako bi se harmonizovalo postupanje tužilaštava u pogledu sadržaja dispozitiva optužnice, činjeničnog opisa, specifičnih elemenata krivičnog djela, pravnog opisa, prijedloga dokaza, prijedloga mjera za izricanje mjera bezbjednosti i oduzimanje imovinske koristi.*
- *Nužno je, prilikom izrade optužnica, koristiti se dobrim praksama u pogledu struktuiranja dokaznog materijala i koncentracije dokaza u odnosu na pojedinačne okolnosti koje su predmet krivičnog postupka.*

Uloga sudije za prethodno saslušanja i reorganizacija krivičnih odjela

- *Ključna je uloga sudije za prethodno saslušanje u procesu identifikovanja formalnih nedostataka i nedostataka u pogledu prihvatljivosti i zakonitosti predloženih dokaza, te je neophodno da se, uvijek kad je to iz objektivnih razloga moguće, ulogu sudije za prethodno saslušanje povjeriti najiskusnijim sudijama sa krivičnog referata, koji imaju obavezu da detaljno i iz svih relevantnih aspekata izvrše analizu optužnice dostavljene na potvrdu.*
- *Neophodno je, gdje god je to moguće zbog broja sudija unutar suda, osigurati da u predmetima organizovanog kriminala i korupcije u vijećima odlučuju isključivo sudije sa krivičnog referata.*

- Očekuje se od sudova i tužilaštava da izvrše u najbrže skorije vrijeme neophodne izmjene u procesima rada u skladu sa dobrim praksama i diskusijom, kako bi unaprijedili principe rada unutar svojih pravosudnih institucija, a prvenstveno u cilju uže specijalizacije sudija i tužilaca koji rade na predmetima srednje i visoke korupcije i organiziranog kriminala. Obavezuju se predsjednici sudova i glavni tužitelji da o inoviranim procesima obavijeste VSTV u sklopu godišnjeg izvještavanja o radu suda / tužilaštva.

Unapređenje procesne discipline

- S ciljem boljeg planiranja dinamike krivičnog postupka, insistira se na intenzivnijoj upotrebi instituta predpretnog ročišta / statusne konferencije, kako bi se razmotrile sve specifičnosti predmeta, te utvrdila optimalna dinamika okončanja postupka.
- S ciljem unapređenja procesne discipline, predlaže se korištenje prakse prediodičnih sastanaka / koordinacijskih aktivnosti između suda, tužilaštva i branilaca, kako bi se otklonili operativni i tehnički problemi za efikasno procesuiranje složenih krivičnih predmeta, uključujući i predmete organizovanog kriminala i korupcije sa velikim brojem optuženih i svjedoka, odnosno u predmetima sa elementima inostranosti.
- Neophodno je da sudije/predsjednici vijeća aktivno upravljaju suđenjima i ne dozvoljavaju duge vremenske periode između ročišta bez relevantnog i dokazivog opravdanja za odlaganje. Suđenja se, kad god je to moguće, trebaju organizovati po principu zakazivanja ročišta uzastopno svakim radnim danom do kraja postupka.

Kaznena politika i praksa zaključenja sporazuma o priznanju krivice

- Neprihvatljivo blaga kaznena politika, naročito u predmetima organizovanog kriminala i korupcije, ne dovodi do odvrćućeg efekta i generalne i specijalne prevencije, te je u tom smislu, prilikom određivanja visine kazne, neophodno voditi se principima svrhe kažnjavanja, te konsultovanja najbolje uporedne prakse. Predlaže se aktiviranje panela za ujednačavanje sudske prakse u

krivičnoj oblasti u smislu razmatranja i analize kaznene politike, a naročito velikog broja uvjetnih osuda za ovu vrstu krivičnih djela.

- Nužno je sudsku praksu u pogledu određivanja krivične sankcije uskladiti sa najboljom evropskom praksom, naročito u pogledu primjene odredbi koje definišu olakšavajuće okolnosti, te odlučno odstupati od česte prakse izricanja suviše blagih sankcija na osnovu okolnosti koje su suštinski irelevantne za odlučivanje suda u konkretnom predmetu.*
- Neophodno je pridržavati se Smjernice za glavne tužioce za donošenje obavezujućeg uputstva o dodatnim kriterijima za zaključivanje sporazuma o priznanju krivice u predmetima korupcije i organizovanog kriminala*

Nezavisnost i odgovornost rukovodilaca pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija

- Predsjednici sudova i glavni tužioci će, kroz aktivno vršenje svoje rukovodne uloge, te proces blagovremenog i kontinuiranog strateškog planiranja, osigurati organizacione predušlove za djelotvorniji i kvalitetniji rad nezavisnog pravosuđa.*
- Predsjednici sudova i glavni tužioci imaju obavezu kreiranja atmosfere povjerenja unutar pravosudnih institucija kojima rukovode, te podsticati nosioce pravosudnih funkcija na korištenje mehanizama i mjera zaštite, koji imaju za cilj održavanje i jačanje institucionalne nezavisnosti pravosuđa.*
- Primjena kodeksa sudijske i tužilačke etike je neophodan predušlov osiguranja nezavisnosti i odgovornosti rukovodilaca pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija.*

Legislativne izmjene

Potrebno je inicirati legislativne izmjene okvira koji reguliše krivični postupak, kao i sveukupne organizacione strukture sistema krivičnopravne zaštite, u dijelu:

- produženja roka za potvrđivanje optužnice u najsloženijim predmetima korupcije i organizovanog kriminala;*
- produženje roka za izradu odluka u najsloženijim predmetima korupcije i organizovanog kriminala;*
- normiranja instituta svjedoka pod imunitetom (svjedoka pokajnika)*

u zakonima koji regulišu krivični postupak;

- *imenovanja rukovodilaca specijalnih odjeljenja agencija za provođenje zakona, na način davanja saglasnosti na imenovanje od strane predstavnika tužilačkog sistema odgovornog za rad i saradnju sa konkretnom organizacionom jedinicom agencije za provođenje zakona.*